

'Mineralentekort is een

Als akkerbouwer en NAV-bestuurder maakt Klaas Hoekstra uit Finkum (FR) zich sterk voor 'equivalente maatregelen', ofwel maatwerk in de mineralenaanvoer. „De opbrengst en de kwaliteit van gewassen mogen niet lijden onder starre regels. Maar dat is wel wat er gebeurt. Mineralentekort is een sluipmoordenaar.”

Hij ziet het om zich heen gebeuren: de steeds verder aangescherpte gebruiksnormen voor stikstof en fosfaat beginnen voor een groeiende groep telers te knellen. Het is voor Klaas Hoekstra van de Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV) een reden om zich nog verder in het mineralendossier vast te bijten en samen met de akkerbouwcollega's van LTO te pleiten voor meer aanvoerruimte. „Op de klei lukt de bemestingspuzzel voor stikstof vaak nog wel. Door hier en daar wat gebruiksräume over te hevelen van het ene gewas naar het andere, kom je op bedrijfsniveau meestal wel uit. Dat komt onder andere doordat het de sector gelukt is om de gebruiksnormen voor enkele gewassen naar boven te laten bijstellen. Maar op het zand zijn de normen alleen maar strenger geworden, omdat er nog steeds te veel nitraat in het grondwater wordt gevonden. Op het zuidoostelijk zand zijn de stikstofgebruiksnormen met maar liefst 20 procent gekort. Lossen die strenge normen wat op? Nee, natuurlijk niet. Logischerwijs gaan telers ook daar schuiven met hun stikstof. Hun belangrijkste gewassen krijgen wat meer, ten koste van de laagstalerende gewassen. Met als gevolg dat die onderbemest worden en niet aan hun opbrengst komen. Die boeren zijn gedwongen om zo naar hun bemestingsadvies te kijken: waar ga ik eronder zitten en waar erop?”

„De situatie met fosfaat is zelfs nijpender. Ik denk dat we met fosfaat nu al een landelijk probleem hebben, al ervaren we dat nog niet zo. Je ziet nog geen gewassen met gebreksverschijnselen. We voelen vooral de beperking in de hoeveelheid mest en compost die we kunnen aanvoeren. Maar als je kijkt naar de hoeveelheden fosfaat die bij hoge opbrengsten worden onttrokken, voeren we meer af dan we mogen aanvoeren. Er is geen sprake van evenwichtsbemesting. Natuurlijk, bij een Pw lager dan 36 (categorie laag, red.) of 25 (zeer laag, red.) mag je extra fosfaat aanvoeren. Maar de range van Pw 36 tot 55, de toestand die aangekend wordt als 'neutraal', is erg breed. Voor een gemiddeld bouwplan is de toegestane

aanvoer van 60 kilo fosfaat per hectare veel te laag, zeker als je richting die Pw 36 zit. Op basis van de onttrekking moet je dan eerder toe naar 70 of 75 kilo, wil je quitte spelen. Als je stelselmatig meer afvoert dan aanvoert, krijg je een sluipmoordenaar-effect. Zonder dat je het door hebt, gaan de opbrengst en de kwaliteit van je gewassen achteruit. De eerste geluiden zijn er al, ook hier bij mij in het pootaardappelgebied. Telers zetten hun eigen pootgoed op de meest fosfaatrijke grond, omdat de fosfaatinhoud van de knol invloed heeft op de startsnelheid van de nateelt. Dan moeten er toch alarmbellen afgaan? Als we ergens niet aan moeten tornen, dan is dat de kwaliteit van de oogst. Akkerbouwers moeten over voldoende meststoffen kunnen beschikken om hun productie en kwaliteit veilig te stellen.”

Dit voorjaar heeft de NAV samen met de LTO Vakgroep Akkerbouw bij de overheid aangevraagd om extra aanvoermogelijkheden voor stikstof en fosfaat. De mestwetgeving biedt ruimte voor 'equivalente maatregelen', ofwel een reparatiemogelijkheid voor bedrijven die hoge opbrengsten halen. Voorwaarde is dat via onderzoek de grotere gewasonttrekking aannemelijk wordt gemaakt en dat het milieu niet extra wordt belast. De wetenschappelijke onderbouwing door WUR is klaar en de eerste reacties vanuit de overheid zijn positief. Hoekstra: „We gaan uit van drie mogelijkheden. De eerste is ruimere aanvoernormen voor veel akkerbouw- en vollegroentegewassen, waarbij je moet kunnen aantonen dat je in de afgelopen drie jaar hogere opbrengsten hebt gehaald dan gemiddeld. Die stikstofdifferentiatie hadden we al op de klei. Nu mag je ook extra fosfaat aanvoeren en doen ook de hoogproductieve zandgronden mee. Voorwaarde is wel dat je in het teeltjaar waarvoor je de aanvraag doet, niet meer dan 100 kilo stikstof per hectare aanvoert uit drijfmest en dat die er vóór 1 juli op ligt. Dit om uitspoeling door mineralisatie in het najaar te voorkomen. Een tweede mogelijkheid om meer stikstof te mogen inzetten is om in zijn geheel of

gedeeltelijk af te zien van drijfmest en in plaats daarvan mineraalconcentraten of kunstmest in te zetten. Daarbij is de kans op uitspoeling kleiner. Dit levert maximaal 30 kilo extra stikstofgebruiksruimte per hectare op. Het zou een aantrekkelijke optie kunnen zijn voor de bedrijven in Zuidoost-Nederland die met de extra korting te maken hebben. Een derde mogelijkheid is rijenbemesting. Telers mogen meer aanvoeren als ze daarvan gebruikmaken, omdat ook hierbij minder risico is op mineralenverliezen. Nu komt het er op aan dat de staatssecretaris er een klap op geeft, zodat we er het komende groeiseizoen mee aan de slag kunnen.”

Dat de equivalente maatregelen gepaard gaan met verminderde inzet van drijfmest, is onvermijdelijk en logisch, vindt Hoekstra. „Met mest moeten we verantwoord omgaan, anders breng je de mineralenverliezen nooit terug. Ik vind het dan ook heel vreemd dat de LTO-vakgroep Akkerbouw zich ook dit jaar weer heeft geschaard achter een verlenging van de uitrijperiode voor mest. Natuurlijk: het is nat geweest. Maar sla die mest dan op. Gewassen hebben drijfmest aan het eind van de zomer niet meer nodig, terwijl het risico op uitspoeling groot is. Akkerbouwers zien mest te veel als een inkomstenbron.

Aan de andere kant moet je realistisch zijn over verliezen. Onderzoek heeft laten zien dat uitspoeling nooit helemaal te voorkomen is. Je zult enig verlies moeten tolereren en vooral moeten werken aan een gezonde bodem, die de mineralen goed buffert. Daar zit wat mij betreft de crux. Bij het inzetten van mest moeten de bodemomstandigheden, het bouwplan en de potentiële opbrengst leidend zijn. Dan zul je zien dat er meer plaatsingsruimte is voor dierlijke mest dan nu. De veehouderij en de overheid zijn veel te veel met de korte termijn bezig. In plaats van de bodem als uitgangspunt te nemen is het hele beleid gericht op het oplossen van het mestprobleem. En dat is precies waarom wij met krappe normen zitten.” ■

sluipmoordenaar'

Akkerbouwers zien mest te veel als inkomstenbron'

Uitgesproken

In de rubriek Uitgesproken komen mensen aan het woord met een uitgesproken opvatting, mening of visie over zaken die in de akkerbouwsector spelen. Het doel is een podium te bieden voor nieuwe visies, krachtige pleidooien, opmerkelijke drijfveren, wringende ergernissen en andere zaken die de akkerbouw 'in het hoofd en in het hart' raken. Wilt u zich ook een keer uitspreken? Mail de redactie via redactie@akker.nl en wij nemen contact met u op.